

DRWECA

z dodatkami: „Opiekun Młodzieży“, „Dodatek powieściowy“ i „Nasz Przyjaciel“

„Drwęca“ wychodzi trzy razy tygodniowo w wtorek, czwartek i sobotę rano. — Przedpłata wynosi dla abonentów 1,— zł z doręczeniem 1,19 zł miesięcznie. Przyjmuje się ogłoszenia do wszystkich gazet. Adres telegr.: „Drwęca“ Nowemiasto-Pomorze

Cena ogłoszeń: Wiersz w wysokości 1 milimetra na stronie 6-lamowej 5 groszy, na stronie 3-lamowej 15 groszy, w tekście na 2 i 3 stronie 20 groszy, na 1 stronie 25 groszy, przed tekstem 30 groszy. Numer telefonu: Nowemiasto 8.

Druk i wydawnictwo: „Drwęca“ Sp. z o. p. w Nowemnieście.

Redaktor: Marja Bogusławska w Nowemnieście.

Nr. 150

Nowemiasto-Pomorze, Sobota dnia 20 grudnia 1924.

Rok IV

Pierwszy ogólnopolski kongres oświatowy w Warszawie.

Warszawa, przeżywała piękne dwa dni na obradach nad zagadnieniami oświatowymi. Bo oto komisja wyłoniona z towarzystw oświatowych, a mianowicie Polskiej Macierzy Szkolnej Ziemi Wschodnich w Wilnie, Macierzy Szkolnej ziemi cieszyńskiej w Cieszynie, Tow. Czyteln. Ludowych w Poznaniu i Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie, zwołała do Warszawy na dzień 7 i 8 grudnia I-szy Kongres oświatowy, na który zjechała taka ilość delegatów, że to przeszło oczekiwanie organizatorów zjazdu.

Oświatowcy stawili się na wezwanie. Zjechali się ze wszystkich stron Polski; z nad Dźwiny, Polesia, ziemi wołyńskiej, z Małopolski, Śląska Górnego i Cieszyńskiego, Poznańskiego i Pomorza oraz z b Kongresówki. Pomorze reprezentowali p. J. Karczewski z Wejherowa, ks. Strogulski z Torunia i ks. Jadanowski z Grudziądza.

Niech mi będzie wolno na pochwałę Małopolan to zaznaczyć, że przybyli w bardzo okazałej liczbie, reprezentowali nie tylko Małopolskę, ale Warszawę, Lubelskie, Wołyńskie, a nawet Dziśnię.

Towarzystwo Szkoły Ludowej miało najwięcej swobody do pracy oświatowej, wychowało w ciągu 30 lat licznych pracowników i ci znalazłszy się w innych stronach Rzeczypospolitej, objęli posterunki oświatowe i służą społeczeństwu swym doświadczeniem z zakresu oświaty pozaszkolnej.

W imieniu komisji towarzystw oświatowych kongres zajął Józef Świeżyński, prezes Macierzy warszawskiej; do prezydium zostali wybrani: Świeżyński senator dr. Adam ze Lwowa, dr. Węśławski z Wilna i ks. Ludwiczak z Poznania.

Kongres uświetnili swą obecnością: Prezydent Rzplitej Wojciechowski, ministrowie: Miklaszewski, Kiedron, Rybczyński, ks. arcybiskup Teodorowicz, marszałek senatu Trąpczyński, wojewoda warszawski Sołtan i wielu posłów, jak Głabiński, St. Grabski, Rymar, Sołtyk, Żalaska i inni.

Przemówienia powitalne wygłosili: Baliński w imieniu warszawskiej Rady Miejskiej, min. Miklaszewski w imieniu Ministerstwa W. R. i O. P., oraz poseł Sołtyk w imieniu komisji oświatowej sejmu. — Na pierwszym plenarnym zebraniu wygłosili referaty: poseł Stan. Grabski na temat „Rola organizacji społeczno-oświatowych w Polsce“ i prof. dr. Franciszek Bujak „Obywatel, a praca oświatowa“.

Referat posła Grabskiego przepojony był troską o należyte wychowanie młodzieży i wypuklił rolę, jaką w tej dziedzinie powinny odgrywać organizacje oświatowe. Uwydatnił również różnicę, jaka powinna i musi być w metodach pracy oświatowej w wolnym Państwie w porównaniu z okresem życia w niewoli. Zagadnienie wychowania chce oprzeć na innej podstawie niż poprzednio, a mianowicie na froncie kultury duchowej, polegając na realnym patrzeniu na zjawiska życiowe. Idealem naszym musi być człowiek pełny, o niezłomnym poczuciu obowiązkowości — zdolny nie do dorywczych poświęceń, lecz do ciągłości pracy.

Pierwsze plenarne zebranie zakończyło się przemówieniem Prezydenta Rzplitej, zachęcającem do pracy oświatowej, które zebrani owacyjnie przyjęli oklaskami.

Celem zastanowienia się nad skoordynowaniem wysiłków i zobrazowania tego, co dotychczas działo się oraz przeprowadzenia dyskusji nad temi sprawami, zostało utworzonych pięć sekcji: 1. zagadnień metod pracy oświatowej dla dorosłych, 2. prac oświatowych w kraju (zwłaszcza na kresach) i zagranicą, 3. prac oświatowych wśród młodzieży, 4. bibliotek i 5. organizacyjno-finansowa.

Zainteresowanie było tak duże, że uczestnicy niektórych sekcji nie mogli się w salach szkolnych pomieścić. Najbardziej ożywioną dyskusję prowadzono w pierwszych dwóch sekcjach. Na sekcji zagadnień metod pracy oświatowej wygłosili referaty dr. Adam, J. Stemler, ks. Ludwiczak i A. Nowak.

Dr. Adam mówił o dotychczasowej działalności polskich towarzystw oświatowych, charakteryzując osią-

gnięte wyniki w tym kierunku pięciu największych towarzystw, które kongres zwołały. Ks. Ludwiczak podzielił się ze słuchaczami informacjami, jakie zebrał w Danji odnośnie do włościańskich uniwersytetów, omówił ich znaczenie w odrodzeniu moralnym i gospodarzem Danji, a następnie zaznajomił zebranych z podstawową organizacją uniwersytetu włościańskiego w Dalkach (w Poznańskim). Podał do wiadomości, że drugi tego rodzaju uniwersytet będzie założony na wiosnę na Pomorzu koło Wejherowa.

P. Stemler omawiał wyniki pracy oświatowej podawał sposoby najskuteczniejszej walki z analfabetyzmem i olbrzymie znaczenie żywego słowa ze sceny, p. Nowak scharakteryzował metody pracy dawnej i dzisiejszej.

Referaty w drugiej sekcji wygłosili mecenas Ossuchowski i poseł Kornecki. Dyskusja nad jego referatem, traktującym o zadaniach oświatowych na kresach, wykazała, że nawet oświatowcy zrażeni są stosunkami panującymi na kresach i że wśród nich jest wielu pesymistów.

Silnemu przemówieniu dr. Węśławskiego, który dziesięć lat pracował na polu oświatowym, zawdzięczać należy, że przeminał pewien nastrój pesymistyczny.

Na drugim plenarnym posiedzeniu referenci poszczególnych sekcji przedłożyli do uchwalenia rezolucje, przyjęte na sekcjach. S-ki.

Sprawa zakładów Żyrardowskich przed Sejmem, która w głównych zarysach przedstawia się następująco:

W dniu 16 b. m. rozpatrywano w sejmie rzekome przestępstwo b. ministra Kucharskiego.

Rząd po objęciu sprawy państwowych zakładów żyrardowskich w okresie półtorarocznym wyasygnował na odbudowę i odrestaurowanie fabryki przeszło 47 milionów marek, co wynosiło 490 000 dolarów, czyli 2 600 000 zł. Gdy później akcjonariusze zwrócili się do rządu z żądaniem zwrotu fabryki, rząd uzależnił oddanie jej od zwrotu długu po odpowiednim przechowaniu zdevaluowanej marki, którego miała dokonać osobna komisja. Akcjonariusze odpowiedzieli na to odmownie. Wtedy ówczesny Minister przemysłu i handlu jeszcze raz sprecyzował swoje stanowisko, że miernikiem wysokości sum przez Ministerstwo Skarbu udzielonych zakładom żyrardowskim jest nie cyfra marek, lecz realna wartość poczynionych wkładów. Oprócz tego warunku wszystkie rządy poprzednie podniosły jako ważny drugi warunek, aby właściciele zakładów żyrardowskich wykazali się dostatecznymi środkami do utrzymania przedsiębiorstwa w ruchu. W marcu 1923 r. zarząd towarzystwa pragnął skorzystać z ciągłych zmian rządów i próbował stworzyć fakt dokonany, wpłacając do kasy skarbowej dn. 1. czerwca kwotę 47 250 000 marek, jako zwrot pożyczki, t. j. tylko

1 062 dolarów. Ówczesny minister przemysłu i handlu Olszewski tej kwoty jednak nie przyjął. A więc w postępowaniu wszystkich poprzednich ministrów przemysłu i handlu była pewna linja wytyczna, że nie można odbierać tych wkładów mechanicznie, nominalnie w tej samej ilości, lecz uwzględnić należy spadek marki. Minister Kucharski, zaś nie zbadawszy możliwości uzasadnienia prawnego roszczeń skarbu, nie zasięgnąwszy opinii prokuratury generalnej, dn. 13. czerwca 1923 r. zawarł umowę z akcjonariuszami zakładów żyrardowskich, według której kwotę 47 000 000 marek polskich wpłacić mieli sumą późniejszych 20 miliardów marek, to znaczy zamiast 490 000 dolarów tylko 91 000 dolarów.

Po dłuższych wywodach mówca dochodzi do przekonania, że umowa zawarta przez ministra Kucharskiego była odstąpieniem części majątku państwowego, mianowicie 2317 684 franków złotych, do czego p. Kucharski nie był niczem zmuszony. Było to w przedmiotu ustawy waloryzacyjnej, czyniąc więc tę darowiznę, przekroczył zakres swego urzędowania.

Bronił askarżonego poseł Dobrzański. Sprawa nie została ukończoną.

Wykrycie archiwum komunistycznego.

Warszawa 17. 12. Władze policyjne wykryły bogate archiwum dokumentów komunistycznych, ukryte w piwnicy, na jednej z oddalonych ulic Warszawy. Okazało się, iż archiwum jest to zbiór dokumentów

centralnego komitetu partji komunistycznej w Polsce, oraz związku młodzieży komunistycznej. Kierowników i organizatorów aresztowano.

Zmiana polityki angielskiej wobec Polski.

Warszawa, 17. 12. „Warszawianka“ donosi z Berlina, iż po porozumieniu Chamberlaina z Briardem, Anglia postanowiła nie wysuwać obywatela angielskiego na stanowisko wysokiego komisarza Ligi Narodów w

Gdańsku przed rokiem 1926. Fakt ten jest jedną z pierwszych oznak zmiany polityki angielskiej wobec Polski w kierunku bardziej przyjaznym.

Zwalczanie propagandy komunistycznej we Francji.

Paryż, 16. 12. „Matin“ donosi, że Herriot odbył wczoraj konferencję z ministrem Chaumpsem i dyrektorem służby ogólnego bezpieczeństwa. Podczas konferencji omawiane były rezultaty dotychczasowych

zarządzeń celem zwalczania propagandy komunistycznej. Przygotowano również nowe zarządzenia, aby położyć kres dalszym wystąpieniom komunistycznym.

Demonstracje bezrobotnych w Wiedniu.

W dniu 16. grud. urządzili bezrobotni demonstrację. Wielkie masy rozjątrzonych robotników otoczyły parlament. Wygłoszono mowy przeciwko rządowi. Bezrobotni żądają podwyżki zasiłków, i zapomogi świątecznej. Wobec policji, tłum przybrał groźną postawę. Demonstranci przywitali policję gradem kamieni i łaskami

kilku policjantów zraniono. Przywódcy robotników daremnie usiłowali uspokoić wzburzone tłumy. Dopiero o godz. 2 tej po południu, demonstranci rozeszli się. Wieczorem powtórzyły się demonstracje w dzielnicach robotniczych.

Danja odmówiła wydalenia wdowy po Aleksandrze III.

Donoszą z Kopenhagi, że rząd sowiecki zwrócił się ponownie do rządu duńskiego z żądaniem wydalenia z Danji wdowy po cesarzu Aleksandrze

III, gdyż rzekomo bierze ona udział w agitacji monarchistycznej Mikołaja Mikołajewicza. Rząd duński stanowczo odmówił temu żądaniu.

Front przeciwbolszewicki.

Donoszą z Belgradu o rozpoczęciu wspólnej akcji Jugosławii, Bułgarii i Rumunii przeciwko bolszewikom. Dzienniki belgradzkie zaznaczają, że chodzi tu o poważną i na wielką skalę zakrojoną akcję, gdyż Jugo-

stawia, która była dotąd z Bułgarią w tak napiętych stosunkach. Obecnie wspólnie z nią rozpoczyna walkę z komunizmem.

Knowania rosyjsko-niemieckie przed wojną.

W niedzielę 14 b. m. odbył się w sali Towarzystwa Naukowego w Warszawie odczyt prof. M. Sokolnickiego p. t. „Niemcy i Rosja przed wojną”. Prelegent korzystał z ostatnio ujawnionych tajnych dokumentów Ministerstwa Spraw Zagranicznych obu państw dlatego mógł rzucić wiele nowego światła na zakulisowe knowania dyplomatyczne. W krótkich słowach przedstawił prof. Sokolnicki wspólność polityczną Rosji i Niemiec od czasu rządów Bismarcka, w której jednym z najsilniejszych węzłów łączących te dwa kraje, była poza pokrewieństwem dynastji sprawa polska. Następnie omówił działalność Wilhelma I i przypomniał jego testament polityczny zostawiony późniejszemu cesarzowi Wilhelmowi II, że Niemcy za wszelką cenę dążyć winny do najściślejszego przymierza z Rosją. Dążeniom cesarza przeciwstawił się jednak Bismarck, prowadząc niezrozumiałą, dwulicową politykę wobec Rosji. Mimo zawarcia z Rosją traktatu reasekuracyjnego, zobowiązującego Niemcy do ścisłej niezależności w razie wojny, Bismarck tworzył równocześnie niemiecko-austriacko-włoskie trójprzymierze, które nakładało znowu na Niemcy obowiązek zbrojnej interwencji. Również Rosja w swej polityce nie była szczerą, gdyż zobowiązując się wobec Niemców, wiązała się równocześnie z Francją. Ta obłudna nieszczerłość sojuszników oraz usiłowania dyplomacji Zachodu coraz bardziej oddalały od siebie sojuszników i mimo bardzo ścisłego traktatu zawartego 1905 roku poufnie przez Wilhelma II i Mikołaja II doprowadziła do rozłomu 1914 roku.

Zwycięstwo nad gruźlicą.

Jeżeli nie mylą wszystkie oznaki, to grudzień 1924 przejdzie do historii jako ta epoka, od której gruźlica przestała być plagą ludzkości. Duński lekarz Holger Moellgaard, profesor fizjologii w kopenhaskiej akademii weterynaryjnej, po długich badaniach i doświadczeniach wynalazł środek, nazwany przez niego Sanochryzyną, który momentalnie zabija bakterje tuberkuliczne, nie zatruwając przytem tkanek, ani nie wywołując zaburzeń fizjologicznych w organizmie. Od lutego b. r. prof. Moellgaard czuł się na tyle pewnym swej metody, że mógł odważyć się na zastosowanie jej do ludzi. Od tego czasu, setki pacjentów w Danji zostało uleczonych, Sanochryzyna zyskała obywatelstwo we wszystkich tutejszych szpitalach, a bogaty dotąd zebrany materiał kliniczny został przedłożony światu naukowemu. Niebawem produkcja Sanochryzyny, zorganizowana już na wielką skalę, wzrośnie na tyle, że będzie mogła zaspokoić wszystkie zapotrzebowania świata. Duńskie koła medyczne i socjalno-hygieniczne zastanawiają się już, co zrobić z sanatorjami dla suchotników, które staną się niepotrzebne.

Metoda prof. Moelgaarda leczenia gruźlicy przez radykalne wytepienie zarazków, znajdujących się w organizmie jest oparta na znanym oddawna fakcie, że różne połączenia nieorganiczne, m. in. sole metali, często nawet w bardzo słabych roztworach zabójczo działają na bakterje, niestety, także i na komórki organizmu. Chodziło więc o znalezienie związku, którego działanie byłoby właśnie takie, aby zabijało bakterje, a nie niszczyło tkanek. Związkiem takim okazał się tiosiarczan złota, substancja biała, krystaliczna, składająca się z długich igiełek o jedwabnym połysku. Substancja ta, Sanochryzyna, jest przytem zupełnie trwała, łatwo rozpuszcza się w wodzie i roztwór jej może być bez szkody sterylizowany przez zagotowanie. Sanochryzyna przenika szybko przez tkanki zwierzęce, zastrzyknięta do żyły nie wywołuje w zdrowym organizmie żadnych ujemnych skutków; nie wpływa ani na działalność serca, ani na ciśnienie krwi, ani na czerwone ciała, ani na temperaturę ciała, ani na wagę pacjenta, ani na funkcję wątroby, ani na rządy trawienia, ani wreszcie na system nerwowy.

Na bakterje [gruźlicy Sanochryzyna działa bezwzględnie zabójczo nawet przy najmniejszym zetknięciu.

Dotąd byłoby zatem wszystko dobrze, jednak od wytepienia zarazków gruźlicy do wyzdrowienia pacjenta jest jeszcze, jak się okazuje, dość daleko. Mianowicie nieżywe bakterje gruźlicy, rozkładając się, zatruwają organizm nadzwyczaj złośliwą trucizną, tuberkuliną, na działaniu której polega, jak wiadomo, całe niebezpieczeństwo gruźlicy. Objawy zatrucia tuberkuliną są różne, zależnie od odporności organizmu. Przy słabej odporności lub większej dawce trucizny tuberkulina wywołuje zapalenie nerek, osłabienie serca, wysięk płucny, spadek temperatury i śmierć. Przy większej odporności — gorączkę, wysypkę, mdłości, wymioty, djarę i charakterystyczne wycieńczenie.

Zagadnienie przeciwytepienia zatrucia tuberkulinowego, prof. Moellgaard rozwiązał na podstawie znanego faktu, że odporność względem tego zatrucia polega na pewnych własnościach surowicy. Przez wstrzykiwanie uodpornionej surowicy można zatem uchronić nieodpornego pacjenta od zgonnych skutków zatrucia wytepienia jego zarazków tuberkulicznych.

Do kuracji Sanochryzyną należy zatem nieodłącznie wstrzykiwanie odpowiednio spreparowanej surowicy, mającej uodpornić pacjenta przeciwko zatruciu tuberkuliną. Jak dotąd, Duński Państwowy Zakład Serologiczny w Kopenhadze, któremu prof. Moellgaard powierzył tę część swojego dzieła, wyrabia dwa rodzaje tej surowicy: słabszy, otrzymywany z cieląt, wystarczający w zwykłych wypadkach gruźlicy, i drugi silniejszy, otrzymywany z krwi końskiej, skuteczny w ciężkich wypadkach.

Kuracja gruźlicy zapomocą Sanochryzyny jest zatem rzeczą skomplikowaną i może być przeprowadzona jedynie przez doświadczonego lekarza i przy nieustannym kontrolowaniu funkcji życiowych pacjenta, celem zapobieżenia pierwszym oznakom zbliżającego się zatrucia. Ale kuracja ta po najwyższej 6-ciu zastrzykach Sanochryzyny prowadzi do zupełnego wyleczenia, i to zarówno w przypadkach zwykłej gruźlicy płuc, jak i przy tuberkulicznym zapaleniu optycznej, gruźlicy gruczołów, otrzewnej, opon mózgowych skóry (liszaj żrący) etc. a także gruźlicy ogólnej i ropnego zapalenia płuc. Gorsze jest to, że nie wszyscy pacjenci nadają się do leczenia Sanochryzyną, zbyt zaawansowanym nie wytrzymuje ogólnego wycieńczenia, które jest spowodowane przez chemiczne właściwości tej zabójczej trucizny. Tutaj decyduje o wyniku jedynie wytrzymałość i siła żywotna pacjenta i w danym razie kuracja musiałaby być przerwana pod groźą natychmiastowej katastrofy. Jednak przypadek ten nie zachodzi, jeżeli kuracja następuje dość wcześnie.

W Danji uważają już dziś za rzecz pewną, że prof. Moellgaard otrzyma w roku przyszłym nagrodę Nobla i zaliczonym będzie na stałe do dobroczyńców ludzkości. Pod wpływem jego wynalazku niewątpliwie zmieniają się tablice śmiertelności, nastąpi nowa wyżka przeciętnej długości życia, a pierwsze miejsce wśród jego nieprzyjaciół zajmie — oby nie na długo — rak, ten niezwalczony dotąd skrytobójca ludzkości nowożytniej.

Wiadomości z kraju i z miasta.

Nowemiasto, dnia 19 grudnia 1924 r.

Kalendarzyk, 19 grudnia. Piątek, Urbana p. S. dni,
20 grudnia. Sobota, Dominika op. S. dni.
21 Niedziela, Tomasza ap.
Wschód słońca g. 8 — 9 m. Zachód słońca g. 3 m. 44

Posiadaczom krótko- i długoterminowej wewnętrznej Pożyczki państwowej z r. 1920 oraz premjówek zwraca się uwagę, że termin wymiany tychże na nowe oblegacie złotych upływa nieodwołalnie 31. grud. 1924. Zamienić można we wszystkich Kasach Skarbowych. Radzi się jak najspieszniej wymienić z powodu wielkiego natłoku przy końcu roku.

Druza popołudniówka Czytelnia T. C. L.

Z urozmaiconym programem: wykładem z obrazami świetlnymi, deklamacjami, śpiewem i choinką urządzona będzie w niedzielę 21 b. w lokalu Czytelni o godz. 5 i pół.

Wstęp bezpłatny.

O liczny udział prosimy.

Młodzież do lat 16 dla szczupłości lokalu dopuszczoną nie będzie. Za to w najkrótszym czasie urządzi się zabawa w dużej sali specjalnie dla młodszych. Zarząd.

Kasa Skarbową tutejszą

podaje do wiadomości, że dla ułatwienia wypłat do wykupu świadectw przemysłowych na rok 1925 otwiera się Kasę poborową w Lubawie na dzień 22 i 23 12. 24 r.

Na Gwiazdkę dla najuboższych złożyli:

N. N. 4 zł na koszyk jabłek p. Schneider z Bratjana 1/2 centnara pszennej mąki, Siostry Obremskie dwa fartuchy p. Cz. 5 zł p. O. 4 zł p. Suwińska 2 1/2 ft. słoniny, 54 ft. grochu, p. U. koszyk pierników, p. M. koszyk rozmaitych rzeczy, jabłka, pierniki, cukierki, p. Schubring 2 ctr. mąki żytniej do chleba, N. N. 2 ft. słoniny, p. Chełkowski 5 ft. cukierków, p. Kastrau 1 1/2 ctr. mąki do chleba N. N. kosz jabłek, koszulki.

Rozdzielenie gwiazdki dla ubogich w poniedziałek o godz. 4 tej popoł. w ochronce.

Ofiarodawcom serdeczne „Bóg Zapłać“

Kyclerowa, przewod. Tow. św. Wincentego a Paulo.

Zebrańie tut. kółka rolniczego.

Tylce. W niedzielę 7. t. m. odbyło się wainie zebrańie tut. kółka rolniczego, które zagaik pochwaleniem Boga p. Przybylski. Po przejrzeniu ksiązek wykazało się, że przez cały rok odbyły się zaledwie 4 zebrańia, nad czem bardzo ubolewano, także ubolewano że dotychczasowy p. prezes powinien był swój urząd złożyć w obecności członków, potem przeczytano statuty i przystąpiono do wyboru nowego zarządu, i wybrano jednogłośnie na prezesa p. Przybylskiego, jako zastępcę

p. Wachowiaka z Kulig, sekretarzem p. Skoniecznego skarbnikiem p. Nadolskiego. Wspomiano też, że kółko posiada swój sztandar który miał uczęszczać na wszystkich procesjach i pogrzebach swych członków co też było zaniedbane. Pan Zero z Kulig gorąco polecał, aby kółko zakupywało wszelkie zakupy z pierwszorzędnych rąk. Na tem zamknięto zebranie.

T. C. L. w Lubawie.

W ubiegłą niedzielę odbyła się pierwsza wieczornica oświatowa, urządzona z ramienia T. C. L. Z zadowoleniem stwierdzić należy, że dosyć obszerna aula szkoły powszechnej była po brzegi wypełniona przez ludność z wszystkich warstw społeczeństwa.

Na wstępie odśpiewał dwugłosowy chór szkoły miejskiej pod batułą p. nauczyciela Muszarzkiego dwie pieśni: My chcemy Boga i O ziemię, które dzieliła deklantacja: Mowa ojczysta. Z powyższych występów wynika niejako kierunek, w jakim T. C. L. pracuje, mianowicie Bóg i Ojczyzna: Gości z naszą ziemią ojczystą. Za pomocą przezroczy, chociaż częściowo, zapoznać, było zadaniem pierwszego wykładu, którego się podjął p. prof. Błażewski. Przed oczami widzów zaczęła się przesawać kraina górzista, imponująca, malownicza: nasze Tatry, z swą odrębną przyrodą, odrębnym światem zwierzęcym oraz mieszkańcy tych cudnych gór górale. Nie są oni zbyt majątni, ale zadowoleni i zdrowi, odznaczając się wysmukłą postawą, piękną brodą i strojem góralskim. Odrębne są ich zwyczaje, muzyka, śpiewy, tańce i zabawy. Warto zatem było zapoznać się z tym zakątkiem naszego kraju i jego mieszkańcami.

W następnej serji obrazów wyświetlano miasta i wiosła położone nad Wisłą, mające dla Polski znaczenie historyczne i rozwojowe jak: Kraków, Bielany, Sandomierz, Tyniec, Kazimierz itd. Obrazy zatem bardzo pouczające, objaśniane przez jeszcze bardziej pouczające słowa.

Na końcu nie zapomniano też o licznie zgromadzonej dżiatwie. Zainteresowano ją ogromnie przez wyświetlanie dwóch bajek: Oteś u króla zimy i Jasi Wędrowczyk, przedstawiających dwóch malców zuchów i ich przygody.

Następny wykład odbędzie się 11-go stycznia 1925 r. o godz. 5-tej w tej samej auli, która może niestety okazać się za szczupłą, aby pomieścić wszystkich gości.

W sprawie wyrobu i sprzedaży trunków alkoholowych.

Ministerstwo Skarbu w Warszawie reskryptem z dnia 7 grudnia 1924, L. D. O. R. 2742.VIII. zarządziło, że opłata na rzecz Związków komunalnych od patentów akcyzowych na wyrób i sprzedaż trunków alkoholowych może być pobierana w razie powziętej uchwały przez Zarządy tych Związków w wysokości 10% dla wytwórców i 20% dla sprzedawców trunków.

Jako podstawa do obliczenia nazwanej opłaty, posłużyć mają stawki patentowe unormowane rozporządzeniem z dnia 24.XII.1923. (Dz. U. R. P. Nr. 133.23. poz. 1148) a nie stawki patentowe przewidziane ustawą o monopolu spirytusowym z dnia 31 lipca 1924, (Dz. U. R. P. Nr. 78.24, poz. 756).

Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów Państwowych w Brodnicy.

Ciężki lup.

Tuchola. Jakiś przemysł tytoniu z Czerska chce wypożyczyć samochód u p. Jankowskiego, chcąc przemycić z Gdańska tytoń przewieźć do Warszawy. Pan J. pozornie przystał na telefoniczne zamówienie, zawiadomił jednak o tem policję tutejszą, która przystąpiła dwóch urzędników ubranych po cywilnemu razem z samochodem p. Jankowskiego. Ponieważ w Czersku wydawało się szmuglerowi niebezpieczne, załadowano ów tytoń i to około 5 centnarów tego drogiego ziela aż w Łęgu, poczem samochód odjechał. Jak bardzo jednak zadziwił się ów właściciel tytoniu, gdy samochód zatrzymał się nie w Warszawie lecz w Chojnicach przed więzieniem sądowym. Tu urzędnicy policyjni przedstawili się panu owemu i prosili go o zamieszkanie tymczasowe w murach więzienia. Zdziwienie było niemałe, ale konieczność niewątpliwa, więc przemysłnik poddał się tej konieczności i oczekuje swego ukarania.

Klasztor Ojców Paulinów.

Częstochowa. Piszą nam: Do klasztoru OO. Paulinów na Jasnejgórce mogą się zgłosić młodzi kandydaci z odpowiednim wykształceniem i poleceniem celem przygotowania się do stanu duchownego, albo też jako bractwiczowie. Ponieważ z Pomorza żadnego niema Ojca Paulina, zwraca się tą drogą specjalnie uwagę na to, że klasztor starać się będzie pod każdym względem o ułatwienie przyjęcia i studjów. Oby i z naszego Pomorza choć jeden tylko raczył przyjąć na siebie habit zakonnik jasnogórskiego i pełnić przez całe swe życie wianą służbę u stóp Cudownego Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej!!

Pomiędzy Braćmi na Jasnejgórce znajduje się od 7 lat także jeden Pomorzanie na bardzo odpowiedzialnym stanowisku kustosa skarbcza; jest nim znany powszechnie z uprzejmości Brat Płacyd z Torunia.

Zgłoszenia kandydatów należy skierować do Ojca Przeora Markiewicza — klasztor Jasnogórski — p. Częstochowa.

Obfite żniwo.

Kraków. W Krakowie zakończyło się ciągnięcie losów loterii L. O. P. P. Ogólna liczba losów wyniosła 50 tysięcy, z czego wygranych było 5000. Przepuszczalny dochód z loterii wyniesie 30 tysięcy zł.

Biorąc pod uwagę wpływy z tygodnia lotniczego w wysokości około 30 000 zł oraz przypuszczalne wyniki zbiorów w powiatach województwa krakowskiego w wysokości 20 000 zł to cały dochód z akcji propagandy lotniczej w województwie krakowskim wyniesie około 80 000 zł. Suma ta pozwoli zakupić 5 samolotów ćwiczebnych. Zaznaczyć należy, że cena aparatu bojowego, zaopatrzaego we wszystkie urządzenia, wynosi 70 do 100 tysięcy zł.

Wiadomości z kraj obcych.

Zmarły bohater powietrza.

Donosiliśmy swego czasu za paryskim dziennikiem „La Croix”, że znany z wojny lotnik francuski Bourjade, który sam sprzątnął 26 niemieckich balonów obserwacyjnych (t. zw. Drachen), został misjonarzem księdzem i pracował na wyspach Oceanji, używając samolotu dla odwiedzania swej ołbrzymiej, rozległej parafii. Obecnie donosi ten sam dziennik, że książd Bourjade umarł tamże w tych dniach.

Prasa francuska poświęca nieboszczykowi pochlebne wspomnienia. W „La Victorie” dodaje do wspomnienia o nim p. Hervee tę słuszną uwagę dotyczącą obecnych rządów we Francji. Kto wie, czyby dziś temu bohaterowi p. minister spraw wewnętrznych nie zabronił pobytu na ziemi francuskiej, jak tytu innym księżom i zakonnikom, którzy tak świetnie walczyli za Francję.

Tajemniczy samolot a w nim dwa trupy.

Z Rivieri genueńskiej donoszą, że znaleziono tam zdruzgotany samolot nieznanego pochodzenia. Pod szczątkami leżały dwa trupy, z tych jeden pięknej młodej kobiety.

Dział porad prawnych.

Panu L. S. z S. 1. O ile Pan ma kwity małżne „Landschafty” formalne, to jest zalegalizowane przez Prezesa Sądu Krajowego Niemieckiego i Konsulat, natencaz przedstawi Pan w Sądzie wniosek o wykreślenie.

2. 5000 m. zapisu testamentowego z kwietnia 1922 roku przedstawia wartość 8 zł 33 gr jest to pełna wartość 5000 m.

Panu R. P. z S. Dług wekslowy z lipca 1918 r. 1000 m. dzisiaj wynosi 76 zł 92 gr.

Pani M. W. w Lubawie. 3300 m. z sierpnia 1918 r. przedstawiają pełną wartość 2538 zł 46 gr. O ile to należność z tytułu spadku lub zapisu to należy się Pani pełna wartość, o ile zaś zwykła pożyczka to tylko 15% tj. 380 zł 76 gr.

Panu T. O. z K. Skoro zapłata długu nastąpiła bez zastrzeżeń, nienależy się żadna dopłata 300 m. w roku 1908 była warta 369 złotych.

„Drwęca”

osiągnęła już tak znaczną ilość abonentów, że może w dalszym ciągu rozwijać się i zadawalać swych Czytelników, nie podnosząc opłaty.

W roku 1925 jak dotąd będzie podawała **najświeższe wiadomości z wypadków ze świata i kraju** Artykuły pouczające w duchu katolickim i narodowym. **Bezpłatne porady prawne, porady gospodarskie.** Nowy dział: **Dobra matka, żona i gospodyni.**

Dodatek Niedzielnny

peleu urozmaiceń

Dodatek Powieściowy

podający piękne powieści najznakomitszych polskich pisarzy

Dodatek dla Młodzieży.

Wobec tego, że rok 1925 jest rokiem świętym raz na tydzień podawać będziemy ciekawe opowieści z historii Kościoła.

Rok 1925 jest też, rokiem w którym przed laty 900 Polska dzięki Bolesławowi Chrobremu z drobnego, miotanego wewnątrzniemi waśniami ksiąstewka, stała się Królestwem, które miało po wielu latach doli i niedoli przygotować świętyni był obecnej Rzeczpospolitej, przez rok cały również raz na tydzień podawać będziemy ze względu nato opowieści z dziejów naszych.

„Drwęca”

w dalszym ciągu stać będzie na posterunku dobra i pożytku swych Czytelników, bez względu na to, że przyczynić może sobie przez to wroga lub trudności.

Cena „Drwęcy” nadal 1 zł

Praktyczny poradnik.

Nawóz ptasi.

Powszechnie daje się odczuwać brak kredytu, którym przed wojną posługiwano się na kupno sztucznych nawozów, a które przed kilku laty stosowaliśmy w wielkich ilościach. Ponieważ nawóz ptactwa domowego zawiera bardzo wielką ilość azotu i kwasu fosforowego, które to składniki są najważniejszymi środkami odżywczymi roślin, a składników tych trudno jest dzisiaj dostarczyć roślinom, należy przeto tem większą zwrócić uwagę na wyzyskanie zalet tego nawozu. Aby nawóz taki zabezpieczyć przed utratą tych tak ważnych składników, posypuje się w kurniku wydzielinę ptactwa pyłem wapiennym lub popiołem drzewnym. W ten sposób zapobiega się wietrzeniu i fermentacji nawozu i wiąże się te właśnie składniki, które są tak potrzebne roślinom do życia i rozwoju. Pozatem wapno i popiół w porze ciepłej działają wyniszczająco na robactwo legnące się w kurnikach. Pył wapna lub popiołu, po rozrzuconiu go po ścianach i powale kurnika, wciska

się we wszystkie nawet najmniejsze szczeliny i niszczy w zupełności gnieżdzące się tam robactwo, czego nie możemy być pewnymi przy opryskiwaniu kurników różnymi płynami.

Wyciąg z księgi urodzeń, ślubów i śmierci, Urzędu Stanu Cywilnego w Lubawie.

Z księgi urodzeń (od dnia 1. XII. 24. do 15. XII. 24.):

Jadwiga Toffel (30. XI. 24.) nieslubne, Franciszek Jankowski (3. XII. 24.), Stanisław Żmijewski (25. XI. 24.), Stefan Krauze (2. XII. 24.), Jadwiga Podoba (5. XII. 24.).

Z księgi ślubów: żaden.

Z księgi zmarłych: Zygmunt Zasuwa (rok i 3 mies.), Anna Łążyńska (30 lat).

Gielda zbożowa w Poznaniu.

Notowanie oficjalne z dnia 17. 12.

Za 100 kg. w ładunkach wagonowych. Dostawa zaraz, Coay dla handlu hurtownego.

Notowanie w złotych.

Zyto	21.00-22.00
Pszonica	23.25-26.25
Jęczmień br.	22.50-24.50
Jęczmień na paszę	21.60-22.00
Owies	29.25-31.25
Mąka żyt. 70 „	39.50-41.50
Mąka pszenna 65 „	14.50-
Ospa żytnia	-00-
Ospa pszenna	-00-

Uwagi: Usposobienie suizkowe. Zastój na rynku.

Poznański targ na bydło.

Notowanie Rzeźni Miejskiej.

Dnia 17 12 24. spędzono na targowisku Rzeźni Miejskiej - wołów, - buhaji, - jałowek i krów, 193 cieląt, 362 owiec, 300 kóz, 403 świni, - prosiąt, - kozłat.

Placono za dwa centnary żywej wagi:

Za bydło rogate	I kl.	84-86	zł.
„ „ „	II kl.	68-70	„
„ „ „	III kl.	46-50	„
„ cielęta	I kl.	100-104	„
„ „ „	II kl.	86-90	„
„ „ „	III kl.	70-74	„
„ Za owce	I kl.	58-60	„
„ „ „	II kl.	-55	„
„ „ „	III kl.	-44	„
„ świnię	I kl.	127-128	„
„ „ „	II kl.	118-120	„
„ „ „	III kl.	100-106	„

Przebieg targu spokojny.

Czytelnia Ludowa

otwarta w dni powszednie od godz.

7¹/₂-9¹/₂ wiecz. — W niedziele

i święta od godz. 11-12¹/₂ w poł.

i od godz. 4¹/₂-6¹/₂ po południu.

Wypożyczalnia książek

co środę i sobotę od godz. 5-7 wiecz.

KOMITET.

NA CHOINKĘ

szklane ozdoby choinkowe, lameta, śnieg, lichtarze, oświetlenia iluminacyjne (gwiazdki), paczka 25 gr, świeczki woskowe, karton (20 szt.) 1 zł, poleca

KSIĘGARNIA „DRWĘCY” Nowemiasto, Rynek 4 Lubawa, Gdańska 3.

KARTY WIZYTOWE

wykonuje szybko i tanio

Drukarnia „Drwęcy”

Na nadchodzące święta

polecam:

prawdziwe francuskie WINA od 4 zł począwszy, różne likiery, araki i konjaki, towary kolonialne i artykuły gwiazdkowe

Handlującym posiadającym nr. wina obliczam bez cła.

B. Chelkowski, Nowemiasto

Rynek nr. 22.

Telefon nr. 80

Poszukuję dzielną służącą

od zaraz do wszelkiej pracy domowej

Popielski, Nowemiasto, Rzeźnictwo.

Służąca

do wszystkiego potrzebna od zaraz. Zgł. w Filji „Drwęcy” w Lubawie.

Poszukuję od zaraz

służącei

Cembrowiczowa ul. 1

Sardynki portugalskie
ogórki kiszzone
Kapustakiszona
Ser tyłzycki pełnotłusty
Ser (Gelamer)
Śledzie opiekane
Śledzie zawijane
Cukier pudrowy
Pasta sardel.
Orzechy laskowe
Orzechy włosk.,
Francuskie
Orzechy włosk.,
rumuńskie
Figi, Daktyle
Cytryny
Pomarańcze
Mandaryny
Winogrona
Almeria poleca

Serożyński.

Karty do gry

poleca

Księgarnia „Drwęcy”

Podarek na gwiazdkę

jest polisa ubezpieczenia na życie w stałej walucie.

Laskawe zgłoszenia przyjmuje

„VESTA”

Oddział Pomorski

Grudziądz, Plac 23. stycznia Nr. 10

Telefon 83.

Informacji udzielają: biuro Oddziału codziennie od 8 - 15, oraz miejscowi zastępcy.

Dwóch Kawalerów poszukuje od 3 stycznia 1925 r.

2 pokoje

z całodziennym utrzymaniem. Oferty proszę składać do ekspedycji „Drwęcy”.

Kanarki

siłcznie śpiewające już od 30 zł Wilki rasowe też od 3) zł począwszy ma do oddania

A. Neumann, ul. Kowalska 3.

Sprzedam czujnego

PSA

(dobermana)

Zgłoszenia

W. Jabłoński,

Nowemiasto. Telefon 88.

Z dniem 1. stycznia 1925, lub 15-go

wydzierżawię

jeden z moich

interesów

t j kolonialny położony przy Rynku nr. 26, z spichlerzem po Ostrowskim, lub z **bożow** znajdujący się przy ul. **Kap- nara nr. 14**, dawniej w Sonnenberg na korzy starych warunkach.

Poważni reflektanci zechcą swoje zapytania skierować pod adresem

Eugenjusz Gałka, Lubawa.

Mam na sprzedaż

wagę decymalną,

ręczny wózek,

maneż i centryfuge

J. Kramer, Nowemiasto,

K. ek.

Bracia Nadolni

Skład białawów i towarów krótkich

Telefon nr. 55 LUBAWA Rynek nr. 5

polecają na nadchodzącą Gwiazdkę

ARTYKULY NADAJĄCE SIĘ NA PODARKI

a mianowicie: materiały na płaszcze, suknie, bluski, barchany, płótna pościelowe, satyny na fartuchy, jedwabie, i krótkie towary jak: rękawiczki, krawaty, szelki, chusteczki i t. p.

Dobrowolna licytacja.

W wtorek d. 23. 12. 24 r. o g. 12. w poł. będę sprzedawał u p. Krygera ulica Przemysłowa za gotówkę największą dającemu następujące przedmioty

1 zrebaka rasowego 2 lata wałach,
1 sanki wyjazdowe, 2 wozy robocze,
1 wóz drabnik, 1 powóz wyjazdowy z fartuchem, 1 centryfuga, 1 kowadło.
1 duży młot, 1 kociół żelazny około 200 litrów, 2 szory z uzdeczkami, 1 stół, 2 koponki, 1 szafa do rzeczy, 1 szafa do bielizny, 1 umywalka, 1 siodło,
1 fason do powozu 6 osobowego z czterema okutymi kołami, 1 winda do parówki, 2 kosze do rzeczy, 1 garnitur koszowych mebli, 1 maszynę do cięcia drzewy, 1 dubeltówkę 16 mm, 1 Tesching 9 mm, 3 duże butelki koszowe od 50 ltr. i śródek, 1 maszyna do miażdżenia kartofli, 1 maszyna do mięsa, 1 kredens, 2 żelazne rondle, 1 kieżenka i różne rzeźnicznice rzeczy wszystkie rzeczy są potrzebne ale w bardzo dobrym stanie i mogą być pół godziny przedtem obejrzone.

Nowemiasto, dnia 17. 12. 1924 r.

Sommerfeld, kom. sądowy.

Baczność!

Różne są w Nowemmiście składy cukierków, bombonierek i czekolady.

Win, Likierów i Konjaków z pierwszorzędných fabryk.

Lecz w Pomorzance kto kupuje, tego nigdy nie żałuje!

Więc chłopczyki i dziewczęta, - adres każdy niech spamięta -

u Jabłońskiego ul. Sobieskiego

Nr. 3. — Tel. 88.

Z mego oddziału kolonialnego

polecam:

Orzechy zagraniczne (małe i duże) migdały, rodzynki, daktyle, pomarańcze, cytryny.

Pierniki „Weesego“ i wszelkie przybory do pieczenia pierników

Olej jadalny, kawa w pierwszorzędných gatunkach świeżo poleca

Alfons Zalewski,

Drogerja Medycynalna oraz Skład towarów kolonialnych, Rynek.

REKLAMA jest dźwignią handlu

za ogłoszenia opłaca się raz tylko! — klientelę zyskuje się na zawsze!

ogłaszajcie w „DRWĘCY“

POLECAM

po bardzo korzystnych cenach

wszelkie ozdoby i świece na choinkę

po najniższych cenach

Perfumy, mydła toaletowe, wody kolońskie krajowe i zagraniczne w pierwszorzędnej jakości.

AMONIAK

(Hirschhornsalz), - Potarz, w kawałkach i w proszku do pieczenia Dla piekarzy i karczmarzy specjalne ceny.

ALFONS ZALEWSKI

Drogerja Medycynalna i skład towarów kolonialnych.

RYNEK. — RYNEK.

TELEGRAM!!

WÓZIKI DO LALEK

nadeszły

KSIĘGARNIA „DRWĘCY“

Nowemiasto Rynek 4 Lubawa Gdańska 3

Na sprzedaż

APARAT FOTOGRAFICZNY

(9x12), z wszelkimi przyborami. Zgłoszenia skierować do p. A. Duszyńskiego ul. Kazimierza.

Dom Białawów

Brunon Marschall, LUBAWA

Rynek 2. — Telef. 45.

POLECA na podarunki gwiazdkowe nadzwyczaj korzystnie

MATERJAŁY na bluski i suknie

JEDWABIE

BARCZANY

PŁÓTNA na fartuchy

RENFORCÉ na bieliznę

BARCZANY na bieliznę

ZEFIR na koszule

INLETY,

DRYLYCHY na pościel

OKRYCIA na łóżka

OBURSY

i SIERWETY

FIRANY

BIELIZNÉ damską

RĘKAWICZKI skórzane i trykot.

MATERJAŁY na płaszcze

BIELIZNÉ męską: kołnierzyki, mankiety, półkoszulki, krawaty i szelki

CHUSTECZKI białe i kolorowe

KAPELUSZE

PARASOLE

ŚWIEŻO NADESZŁY ubrania dziecięce

Bleyle'go.

STALE CENY.

RZETELNA OBSŁUGA.

Poszukuje się od zaraz samotnego

pomocnika do gospodarstwa

Zgłoszenie do

Maj. Lipowydwór,

poczta Mała Bałowski

pow. lubawski.

Wielka

Sprzedaż Gwiazdkowa!!

Pierniki w wielkim wyborze i wyborne w smaku,

Marcepany z masy migdałowej,

Cukierki na drzewko i różne figurki z czekolady,

Czekolady i cukry z wyrobów najszlachetniejszych,

Orzechy małe, duże, amerykańskie i jądrowe,

Wina francuskie, hiszpańskie, austriackie i niemieckie,

migdały, rodzynki, figi, daktyle, pomarańcze, cytryny, winogrona, kawa, herbata, proszek czekoladowy.

Ceny najniższe.

Towary jaknajlepsze.

Bombonierey na prezenta gwiazdkowe

w niebywałym wyborze, począwszy od najskromniejszych, lecz mimo to bardzo gustownych, do najwykwintniejszych w wykonaniu artystycznym.

Jan Górski, Nowemiasto

Telefon 33.

ul. Kazimierza nr. 2.

Telefon 33.

Zaproszenia ślubne

wykonuje szybko, gustownie i tanio

Drukarnia „Drwęca“

Zamieniam

dwa wozy

(czterokonne), nadające się także do miasta w bardzo dobrym stanie z czteroczęściowymi belami na

wozy dwukonne

w stanie również dobrym

Skotnicki, Gradziczno, (Janowo).

Pocztówki

gwiazdkowe i na Nowy Rok

poleca w wielkim wyborze

Księgarnia „Drwęca“